

הלכות בבורים פרק ט

א. מצות עשה לתן כל זובח בהמה טהורה לכוהן הזרוע והלחיים והקבה, שנאמר "וזה יהיה משפט הכהנים . . .". (דברים יח, ג); ואלו הם הנקראים מתנות בכל מקום. ומצוה זו נוהגת תמיד, בין בפני הבית בין שלא בפני הבית; ובכל מקום, בין בארץ בין בחוצה לארץ; ובחלין, אבל לא במקדשין.

ב. כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן, ונפדו חיבין במתנות; ואם קדם מום עובר להקדשן, או שהקדישן תמימים ואחר כך נלד בהם מום, ונפדו הרי אלו פטורין מן המתנות.

ג. ספק בכור, חיב במתנות מכל צד: אם בכור הוא, כלו לכוהן; ואם אינו בכור, מתנותיו לכוהן. ואם נסתפק בשנים, ולקח הכוהן האחד מספק הרי השני פטור מן המתנות: עשו אותו כמי שזכה בו הכוהן, ונתנו במומו לבצעליו. אבל ספק המעשר פטור מכל מקום, שהמוציא מחברו עליו הראיה.

ד. בהמת קדשים שנפסלה במומה ואינה חיבת במתנות, שנתערבה בבהמות אחרות, אפלו אחת במאה בזמן שכל בהמה מהן לאחד, כלן פטורין: שכל אחד ואחד ספק, והמוציא מחברו עליו הראיה. היה אחד הוא השוחט את כלם, פוטר מתנות אחת מהן בלבד.

ה. אין חיב במתנות אלא בהמה טהורה בלבד, "אם-שור אם-שה" (דברים יח, ג). כלאים הבא מפיכש ועז, חיב במתנות; והכוי אף על פי שהוא ספק, מפרישין ממנו כל המתנות. צבי הבא על העז וילדה, הולד חיב בחצי מתנות "אם-שה", אפלו מקצת שה; אבל תיש הבא על הצביה, הולד פטור מן המתנות.

ו. אחד השוחט לאכילת אדם, או השוחט לאכילת גויים, או לאכילת הכלבים, או לרפואה חיב במתנות. בהמת השתפין חיבת, שנאמר "זבחי הזבח" (דברים יח, ג). הלוקח בהמה מפרות שביעית, חיבת במתנות.

ז. כוהנים ולוויים פטורים מן המתנות, שנאמר "מאת העם" (דברים יח, ג): וספק הם הלויים, אם הם בכלל העם או אינן; לפיכך אין נוטלין מהם ואם נטל הכוהן, לא יחזיר. במה דברים אמורים, בשוחט לעצמו. אבל כוהן טבח ששוחט ומוכר בשוק, ממתינין לו שתים שלוש שבתות; מכאן ואלף מוציאין ממנו המתנות, ונותנין אותם לכוהנים אחרים. ואם קבע בית מטבחים למכר אין ממתינין לו, אלא מוציאין ממנו מיד; ואם נמנע מלתן, מנדין אותו עד שיתן.

ח. השוחט לנכרי ולכוהן, פטור מן המתנות; והמשתתף עם הכוהן צריך שירשם חלקו, כדי שיניח המתנות בחלק הכוהן: שאם לא עין חלקו חיב במתנות, מפני שאין הכל יודעין שהכוהן שתף לו. לפיכך אם היה הכוהן עומד עמו במטבחים, ונושא ונותן עמו אין צריך לרשם. והמשתתף עם הנכרי, אינו צריך לרשם שסתם גוי מרבה דברים, ומודיע לכל שהוא שתף: ואף על פי שאינו עמו, בשעת מכירה.

ט. התנה עמו הכוהן שהוא שתף חוץ מן המתנות, הרי המתנות לכוהן: כיון שאמר לו חוץ, הרי שיר לו הכוהן חלק במתנות; ולפיכך הם שלו. אבל אם אמר לו הכוהן, על מנת

שֶׁהַמִּתְנֻת שְׁלִי הָרִי הַמִּתְנֻת שְׁלֹזָה הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְנוֹתֵנָן לְכָל כּוֹהֵן שְׂרִירָצָה: אֵף עַל פִּי שֶׁהַתְנָה עִמּוֹ שֶׁהֵן שְׁלוֹ, לֹא נִפְטָר מִן הַמִּתְנֻת שֶׁהָאוֹמֵר עַל מִנֵּת, לֹא שִׁיר לוֹ בְּעֶצְמָן שֶׁלִּמִּתְנֻת כָּלוּם, וְהוֹאִיל וְלֹא שִׁיר לוֹ בָּהֶן שְׁתַּפּוֹת, לֹא קָנָה אוֹתָן בְּתַנָּאֵי זֶה.

י. הִיָּה הַכּוֹהֵן שֶׁתֵּף בְּרָאשׁ, פָּטוּר מִן הַלְּחִי; שֶׁתֵּף בֵּיד, פָּטוּר מִן הַזְרוּעַ; שֶׁתֵּף בְּבִנֵּי מַעִים, פָּטוּר מִן הַקֶּבֶה. אָמַר לוֹ הַכּוֹהֵן הָרִי הַבְּהֵמָה כָּלָה שְׁלִי וְהָרָאשׁ שֶׁלֹּךְ חֵיב בַּלְּחִי, שֶׁדָּבָר הַחֵיב הָרִי הוּא שְׁלִישִׁי־רָאֵל.

יא. גֵּר שֶׁנִּתְגִּיר, וְהִיתָה לוֹ בְּהֵמָה שְׁחוּטָה אִם נִשְׁחָטָה עַד שֶׁלֹּא נִתְגִּיר, פָּטוּר; וְאִם נִשְׁחָטָה אַחֵר שֶׁנִּתְגִּיר, חֵיב. וְאִם סָפַק פָּטוּר, שֶׁהַמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הִרְאָיָה.

יב. בְּהֵמָה שֶׁלֹּא הוֹרְמוּ מִתְנֻתֶיהָ מִתֵּר לֶאֱכֹל מִמֶּנָּה, שְׂאִינָה דוֹמָה לְטָבֵל: שֶׁהָרִי מִתְנֻת כֶּהֱנָה מִבְּדִלִין. וְהַמִּתְנֻת עֶצְמָן, אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹלָן אֲלֵא בְּרִשּׁוֹת כּוֹהֵן. עֶבֶר וְאֶכְלָן, אוֹ הַזִּיקָן, אוֹ מִכָּרֶן אֵינּוּ חֵיב לְשֵׁלֶם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִמוֹן שְׂאִין לוֹ תוֹבֵעַ יָדוּעַ. וְהַקּוֹנֶה אוֹתָם אֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ רִשְׁאֵי הָרִי זֶה מִתֵּר לֶאֱכֹלָן, מִפְּנֵי שֶׁמִּתְנֻת כֶּהֱנָה נִגְזְלוֹת.

יג. אָמַר לְטָבַח מִכֹּר לִי בְּנֵי מַעִים שֶׁלִּפְרָה, וְהָיוּ בָּהּ מִתְנֻת נּוֹתֵנָן לְכּוֹהֵן, וְאֵינּוּ מִנְּכָה לוֹ מִן הַדָּמִים; לְקַחֲם מִמֶּנּוּ בְּמִשְׁקָל נּוֹתֵנָם לְכּוֹהֵן, וּמִנְּכָה לְטָבַח מִן הַדָּמִים. הַמִּשְׁלַח בְּשִׁיר לַחֲבֵרוֹ, וְהָיוּ בּוֹ מִתְנֻת אֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא עֶבֶר זֶה וְגִזְלָן.

יד. מְקוֹם שְׂאִין בּוֹ כּוֹהֵן מַעֲלָה הַמִּתְנֻת בְּדָמִים, וְאֶכְלָן: מִפְּנֵי הַפֶּסֶד כּוֹהֵן. וַיִּתֵּן הַדָּמִים לְכָל כּוֹהֵן שְׂרִירָצָה.

טו. הָרוּצָה לִתֵּן הַמִּתְנֻת לְכּוֹהֵן אֶחָד, נּוֹתֵן; וְאִם רָצָה לְחַלֵּק אוֹתָן לֹא יִתֵּן חֲצִי קֶבֶה לְאֶחָד אוֹ חֲצִי זְרוּעַ לְאֶחָד, אֲלֵא זְרוּעַ לְאֶחָד וְקֶבֶה לְאֶחָד וּלְחֵיִים לְשֵׁנִים: שֶׁנֶּאֱמַר "תִּתֵּן-לוֹ" (ראה דברים יח, ג-ד), שִׁיְהִיָּה בָּהּ כְּדֵי מִתְנָה. וְאִם הָיוּ שְׁלִשׁוֹר, חוֹלֵק אוֹתָן חֲתֻכּוֹת חֲתֻכּוֹת וְהוּא שִׁיְהִיָּה בְּכָל חֲתֻכָּה, כְּדֵי מִתְנָה.

טז. אֵיזָה הוּא הַזְרוּעַ זֶה זְרוּעַ שְׁלִימִין מִן הַפָּרָק שֶׁלֹּא־רִכְבָּה עַד כֶּף שְׁלִיד, שֶׁהֵן שְׁנֵי אֲבָרִים זֶה מַעֲרָה בָּזָה. וְהַלְּחִיִּים מִן הַפָּרָק שֶׁלִּלְחִי וְעַד פִּיקָה שֶׁלִּגְרָגְרָת, שֶׁהִיא טַבַּעַת גְּדוּלָּה, עִם הַלְּשׁוֹן שְׂבִינִיָּה; הַכָּל לְכּוֹהֵן.

יז. אֵין מוֹלְגִין אוֹתָן, וְאֵין מִפְּשִׁיטִין אוֹתָן אֲלֵא יִנְתְּנוּ לוֹ בְּעוֹרָן וּבְצִמְרָן. וְהַקֶּבֶה, בַּחֲלָב שְׁעָלֶיהָ; וּכְבֵר נִהְגוּ הַכּוֹהֲנִים, לְהַנִּיחַ חֲלָב הַקֶּבֶה לְבָעָלִים.

יח. הַכּוֹהֲנֵת אוֹכֶלֶת הַמִּתְנֻת, אֵף עַל פִּי שֶׁהִיא נִשׁוּאָה לְיִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי שְׂאִין בָּהֶן קִדְּשָׁה; וְלֹא עוֹד, אֲלֵא הַבַּעַל אוֹכֵל מִתְנֻת בְּגִלְלֵי אִשְׁתּוֹ. אֲבָל חֲלָלָה אֵינָה אוֹכֶלֶת, שְׂאִין חֲלָלִים בְּכָלֵל כּוֹהֲנִים. וְאִם רָצָה הַכּוֹהֵן לְמַכּוֹר הַמִּתְנֻת, אוֹ לִתֵּן בְּמִתְנָה אֶפְלוֹ לַגּוֹי, אוֹ לְהַאֲכִילָם לְכָלְבִּים מֵאֲכִיל, שְׂאִין בָּהֶן קִדְּשָׁה כָּלֵל.

יט. כּוֹהֵן שֶׁהָיוּ לוֹ חֲבֵרִים שְׁנוּתִנִּים לוֹ הַמִּתְנֻת אִם רָצָה לְזַכּוֹת בָּהֶן לְיִשְׂרָאֵל חֲבֵרוֹ הָרִי זֶה מְזַכֶּה לוֹ בָּהֶן, וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא בָּאוּ לִידּוֹ; וְהָיוּ אוֹתָם הַחֲבֵרִים זוֹבְחִים וְנוֹתְנִין הַמִּתְנֻת לָזֶה הַיִּשְׂרָאֵלִי שְׁזָכָה בָּהֶן: וְהוּא שִׁיְהִיָּה הַיִּשְׂרָאֵלִי זֶה בְּדַחַק, וְאֵין לוֹ לְקַנּוֹת בְּשִׁיר; וְהִיָּה הַכּוֹהֵן שְׁזָכָה לוֹ חֲבֵרוֹ. אֲבָל אִם הִיָּה

הכוהן שמשו שלִישראל זה, או שכירו ולקיטו אינו מזכה לו, עד שיבואו לידו: שמא יזכה בעל כרחו.

ב. לא יחטף הכוהן מתנותיו, ולא ישאל בפיו; אלא אם נתנו בכבוד, נוטל. ובזמן שהם רבים בבית המטבחים הצנועים מושכין ידיהם, והגרגרנים נוטלין; ואם היה כוהן צנוע, ואין מפירין אותו שהוא כוהן הרי זה נוטל, כדי שיודע לכל שהוא כוהן. ואין הכוהנים אוכלין המתנות אלא צלי בחרדל שנאמר "למשחה בהם" (שמות כט, כט; וראה במדבר יח, ח), בדרך שהמלכים אוכלים.

הלכות בבורים פרק י

א. מצות עשה לתן לכוהן ראשית הגז, שנאמר "וראשית גז צאנך תתן-לו" (דברים יח, ד); והלויים בכלל ישראל, במצוה זו. ואין לראשית זו, שעור מן התורה; ומדברי סופרים, שלא יפחת מאחד מששים. ואינה נוהגת אלא בארץ ישראל, בין בפני הבית בין שלא בפני הבית כראשית הדגן.

ב. ונוהג בחלין, אבל לא במקדשין. פיצד: הרי שהקדיש בהמות לבדק הבית, וגזזן יכול יהיה חייב לפדות ולתן לכוהן; או אם הקדיש בהמה, חוץ מגזתה יכול יהיה חייב בראשית הגז: תלמד לומר "צאנך" (דברים יח, ד), אין אלו צאנו.

ג. כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן, ונפדו חביבין בראשית הגז; אבל אם קדם הקדשן את מומן, או שקדם מום עובר להקדשן, ואחר כך גלד להן מום קבוע, ונפדו פטורין מראשית הגז.

ד. אין חייב בראשית הגז אלא הכפשים בלבד, זכרים פנקבות שהצמר שלהן, הוא הראוי לבגדים. היה צמרן קשה, ואינו ראוי ללבישה פטורין מראשית הגז: שאין מתנה זו לכוהן, אלא כדי ללבש ממנה.

ה. כיון שזכה לו הקדוש ברוך הוא בתרומות, שהן לחמו ויינו, וזכה לו במתנות בהמה וקדשי מקדש, שהן הבשר שלו זכה לו בראשית הגז, ללבושו; ובגזל הגר והחרמים ושדה אחזה ופדיון בכורות, להוצאותיו ושאר צרכיו: שהרי אין לו חלק בנחלה ובכזה.

ו. היה הצמר שלהן אדם, או שחור, או שחום חייבות בראשית הגז; אבל אם גזז הצמר, וצבעו קדם שיתן נפטר מראשית הגז. הלבינו קדם שיתן, חייב להפריש אחר שלבנו.

ז. התולש צמר רחליו בידו, ולא גזזו חייב בראשית הגז. וראשית הגז נוהג בפלאים, ובכוי, ובטרפה; אבל הגזז את המטה, פטור. המפריש ראשית הגז, ואבד חייב באחריותו, עד שיתן לכוהן. האומר כל גזותי ראשית, דבריו קיימין.

ח. הלוקח גז צאנו שלנכרי אף על פי שגזזן, פטור מראשית הגז. לקח הצאן לגזתן, חייב אף על פי שגדלה הגזה ברשות הגוי, ואף על פי שחוזרין הצאן לגוי אחר הגזה: הואיל והגזזו ישראל והגזות שלו חייב, שאין החיוב אלא בשעת הגזה.

ט. הלוקח גז צאנו שלחברו אם שיר המוכר מעט מצאנו להגזז, המוכר חייב להפריש מן המשאר על הכל; ואף על פי שלא התחיל המוכר לגזז: חזקה, אין אדם מוכר מתנות כהנה. ואם לא שיר כלום, הלוקח חייב להפריש.

י. היו שני מיני גזה, כגון גזה לבנה וגזה שחומה, או גזת זכרים וגזת נקבות, ומכר מין זה והניח המין האחר זה נותן לעצמו על מה שלקח, וזה נותן לעצמו על מה שהניח.

יא. גר שנתגר והיו לו גזות, ואין ידוע אם עד שלא נתגר נגזזו או משנתגר הרי זה פטור: המוציא מחברו עליו הראיה.

יב. כמה צאן יהיו לו, ויהיו חייבות בראשית הגז: אין פחות מחמש והוא שיהיה בגזה שלהן, אין פחות ממשקל ששים סלע, ותהא גזת כל אחת מחמשותף, אין פחות ממשקל ששים עשרה סלע. היתה אחת מהם גוזזת פחות מששים עשרה סלע אף על פי שחמשותף גוזזות ששים סלע או יתר, הרי אלו פטורות מראשית הגז.

יג. השתפין, חייבין בראשית הגז והוא שיהיה בחלק כל אחד מהן, כשעור; אבל חמש צאן בלבד שלשני שתפין, פטורין.

יד. ראשית הגז, מצותה בתחלה; ואם הפריש בין באמצע בין בסוף, יצא. היו לו חמש צאן, וגזז אחת בלבד, ומכר גזתה, ואחר כך גזז שניה ומכרה, ואחר כך גזז שלישית ומכרה הכל מצטרפות לראשית הגז, וחייב אפלו לאחר כמה שנים. ויש לו להפריש מן החדש על הישן, וממין גזה על מין גזה אחר.

טו. אבל אם היתה רחל אחת, וגזזה והניח גזתה, ואחר כך קנה שניה, וגזזה והניח גזתה אינן מצטרפות.

טז. מי שהיו לו גזות רבות שלראשית הגז, והוא רוצה לחלקן לפוהגים לא יתן לכל אחד ואחד פחות ממשקל חמש סלעים מלבן, כדי בגד קטן. לא שילבנו, ואחר כך יתן לו אלא יתן לו מצמר הגזה כשהוא צואי, כדי שיהיה בו אחר הלבון חמש סלעים או יתר: שנאמר "תתן-לו" (דברים יח, ט), שיהיה בו כדי מתנה המועלת.

יז. ראשית הגז, חלין לכל דבר. לפיכך אני אומר שנותנים אותו לפוהגת, אף על פי שהיא נשואה לישראל כמתנות בהמה; ויראה לי, שדין שניהן אחד הוא.

הלכות בפורים פרק יא

א. מצות עשה לפדות כל איש מישראל, בנו שהוא בכור לאמו הישראלית שנאמר "כל-פטר רחם, לי" (שמות לד, ט), ונאמר "אך פדה תפדה, את בכור האדם" (במדבר יח, טו). ואין האשה חייבת לפדות את בנה שהחייב לפדות את עצמו, הוא שחייב לפדות את בנו.

ב. עבר האב ולא פדהו כשיגדיל, יפדה את עצמו. היתה הוא לפדות ובנו לפדות יפדה את עצמו תחלה, ואחר כך יפדה בנו; ואם אין לו אלא כדי פדיון אחד, יפדה עצמו. היתה בנו לפדות, והגיע עת לעלות לרגל, ואין לו כדי לזה ולזה פודה

את בנו, ואחר כך עולה לרגל: שנאמר "כל בכור בניה תפדה" (שמות לד, כ), ואחר כך "ולא יראו פני ריקם" (שם).

ג. הפודה את בנו מברך אשר קדשנו במצוותיו וצונו על פדיון הבן, וחוזר ומברך שהחנינו; ואחר כך נותן הפדיון לפוהן. ואם פדה עצמו מברך לפדות הבכור, ומברך שהחנינו.

ד. מצוה זו נוהגת בכל מקום, ובכל זמן. ובכמה פודהו: בחמש סלעים, שנאמר "ופדויו, מבן-חדש תפדה...". (במדבר יח, טז) בין בכסף, בין בשוה כסף מן המטלטלין שגופן ממון כענין השקלים. לפיכך אין פודין בקרקעות; ולא בעבדים, מפני שהן כקרקעות; ולא בשטרות, לפי שאין גופן ממון. ואם פדהו בהן, אינו פדוי.

ה. כתב לפוהן שטר חוב שהוא חייב לו חמש סלעים חייב לתן לו, ובנו אינו פדוי. נתן לו כלי שאינו שווה בשוק חמש סלעים, וקבלו הפוהן בחמש סלעים הרי בנו פדוי. נתן חמש סלעים לעשרה כוהנים, בין בבית אחת בין בזה אחר זה יצא.

ו. רצה הפוהן להחזיר לו הפדיון, מחזיר. ולא יתן הוא לו, ודעתו שיחזיר; ואם עשה כן, והחזיר לו אין בנו פדוי: עד שיגמר בלבו לתן לו מתנה גמורה; ואם רצה הפוהן אחר כך להחזיר, יחזיר. וכן אם פרש, ונתן לו על מנת להחזיר הרי בנו פדוי.

ז. כוהנים ולויים פטורים מפדיון הבן, מקל וחמר אם פטרו שלישראל במדבר, דין הוא שיפטרו עצמן. ישראלי הבא מן הכוהנת ומן הלוייה, פטור שאין הדבר תלוי באב אלא באם, שנאמר "פטור רחם, בישראל" (ראה שמות יג, ב; במדבר ג, יב).

ח. לוייה המעברת מגוי, בנה פטור; וכוהנת המעברת מגוי בנה חייב, שהרי נפסלה אמו מן הפהנה בבעילת הגוי.

ט. פוהן שנלד לו בן חלל, מת האב בתוך שלושים יום הבן חייב לפדות את עצמו, שלא זכה האב בפדיונו; מת האב אחר שלושים יום אין הבן חייב לפדות את עצמו, שהרי האב זכה בפדיונו.

י. השפחה שנשתחררה ונכרית שנתגירה כשהן מעברות, וילדו אף על פי שהורתו שלא בקדשה הואיל ונלד בקדשה, חייב: שנאמר "פטור רחם, בישראל" (ראה שמות יג, ב; במדבר ג, יב), והרי פטור רחם בישראל. אין ידוע אם קדם שנתגירה ילדה, או אחר שנתגירה המוציא מחברו עליו הראיה.

יא. הנכרית והשפחה שילדו, ואחר כך נתגירו ונשתחררו, וילדו ולד אחר הרי זה פטור: שנאמר "פטור רחם" (שמות לד, יט; במדבר ג, יב; במדבר יח, טו), ואין זה פטור רחם. וכן הבא אחר הנפלים כל נפל שאמו טמאה לידה, הבא אחריו אינו פטור רחם; וכל נפל שאין אמו טמאה לידה כגון המפלת כמין דגים וחגבים, או המפלת יום ארבעים, וכיוצא בהן הבא אחריו בכור לפוהן, וחייב לפדות.

יב. חתף העבר במעיה, והוציא אבר אבר הבא אחריו אינו פטור רחם; בן שמונה חדשים שהוציא ראשו והוא חי, והחזירו ומת, וכן בן תשעה שמת, ויצא ראשו והחזר, ואחר כך יצא אחיו, וילדה זה שילדה, אינו פטור רחם: שהרי נפטר בראשו

שְׁלֹרֵאשׁוֹן; וּמִשְׁתַּצָּא פִּדְחָתוֹ, פּוֹטֵר הַבָּא אַחֲרָיו. יוֹצֵא דַּפֵּן, וְהַבָּא אַחֲרָיו כְּדִרְכּוֹ שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִים: הָרֹאשׁוֹן לְפִי שְׁלֹא יֵצֵא מִן הָרֶחֶם, וְהַשֵּׁנִי מִפְּנֵי שֶׁקֹּדְמוֹ אַחֵר.

יג. מֵאֵימָתִי יִתְחַיֵּב בְּפִדְיוֹן מִשִּׁישְׁלִים שְׁלוֹשִׁים יוֹם, שֶׁנֶּאֱמָר "וּפְדוּיוֹ, מִבֶּן-חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה" (במדבר יח, טז). מֵת הֵבֵן בְּתוֹךְ שְׁלוֹשִׁים יוֹם, וְאִפְלוּ בְיוֹם שְׁלוֹשִׁים, וְכֵן אִם נַעֲשֶׂה טְרַפָּה אֵינוֹ חַיֵּב בְּחֵמֶשׁ סְלָעִים; וְאִם הַקָּדִים וְנָתַן לְכוּהֵן, יַחֲזִיר לוֹ הַפְּדִיוֹן. מֵת אַחֵר שְׁלוֹשִׁים יוֹם, חַיֵּב בְּפִדְיוֹן; וְאִם לֹא נָתַן, יִתֵּן.

יד. מִי שֶׁפָּדָה בְּנוֹ בְּתוֹךְ שְׁלוֹשִׁים יוֹם אִם אָמַר לוֹ מַעֲכָשׁוּ, אֵין בְּנוֹ פְּדוּי; וְאִם אָמַר לוֹ לְאַחֵר שְׁלוֹשִׁים יוֹם בְּנוֹ פְּדוּי, וְאִף עַל פִּי שְׂאִין הַמַּעֲוֹת קִיָּמִין לְאַחֵר שְׁלוֹשִׁים יוֹם.

טו. מִי שֶׁהוּא סֶפֶק אִם הוּא חַיֵּב בְּפִדְיָהּ אוֹ אֵינוֹ חַיֵּב הֵרִי זֶה פְּטוּר, שֶׁהַמוֹצִיא מַחֲבְרֵהוּ עָלָיו הִרְאֶיהָ. מֵת הָאֵב בְּתוֹךְ שְׁלוֹשִׁים יוֹם הֵרִי הֵבֵן בְּחֻזְקָתָהּ שְׁלֹא נִפְדָּה, עַד שִׁיבִיָּא רֵאִיָּה שְׂאִבּוּ פְדָהּוּ קֹדֶם שְׂיָמוּת; מֵת הָאֵב לְאַחֵר שְׁלוֹשִׁים יוֹם הֵרִי הוּא בְּחֻזְקָתָהּ פְּדוּי, עַד שִׁיּוֹדִיעוּהוּ שְׁלֹא נִפְדָּה.

טז. מִי שֶׁלֹּא בִּכְרָה אֶשְׁתּוֹ, וַיִּלְדָּה זָכָר וְנִקְבָּה, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזָה מֵהֵן יֵצֵא רֹאשׁוֹן אֵין כָּאֵן לְכוּהֵן כָּלוּם. יִלְדָּה שְׁנֵי זָכָרִים אִף עַל פִּי שְׂאִין יָדוּעַ אֵיזָה מֵהֵן הַבְּכוֹר, נוֹתֵן חֵמֶשׁ סְלָעִים לְכוּהֵן; מֵת אֶחָד מֵהֵן בְּתוֹךְ שְׁלוֹשִׁים יוֹם פְּטוּר, שֶׁהַמוֹצִיא מַחֲבְרֵהוּ עָלָיו הִרְאֶיהָ. מֵת הָאֵב בֵּין בְּתוֹךְ שְׁלוֹשִׁים יוֹם בֵּין אַחֵר שְׁלוֹשִׁים יוֹם, בֵּין שְׁלֹא חָלְקוּ הָאֲחִים בֵּין שֶׁחָלְקוּ יִנָּתֵן מִן הַנִּכְסִים חֵמֶשׁ סְלָעִים לְכוּהֵן, שֶׁכֶּבֶד נִתְחַיְבוּ הַנִּכְסִים.

יז. שְׁתֵּי נָשִׁיו שְׁלֹא בִּכְרוּ, וַיִּלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים נוֹתֵן עֶשֶׂר סְלָעִים לְכוּהֵן. נָתַן עֶשֶׂר סְלָעִים לְכוּהֵן, וּמֵת אֶחָד מֵהֵן בְּתוֹךְ שְׁלוֹשִׁים יוֹם אִם לְכוּהֵן אֶחָד נָתַן, יַחֲזִיר לוֹ חֵמֶשׁ סְלָעִים; וְאִם לְשְׁנֵי כוּהָנִים נָתַן, אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא מֵהֵן שְׁהָרִי לֹא עֵין פְּדִיוֹן זֶה עַל בֶּן זֶה, וְכָל אֶחָד מֵהֵן יָכוֹל לוֹמַר הַחֲזוֹר מַחֲבְרִי.

יח. שְׁתֵּי נָשִׁיו שְׁלֹא בִּכְרוּ, שִׁילְדוּ זָכָר וְנִקְבָּה, אוֹ שְׁנֵי זָכָרִים וְנִקְבָּה נוֹתֵן חֵמֶשׁ סְלָעִים לְכוּהֵן: שְׂאִי אֶפְשָׁר שְׁלֹא יִהְיֶה זָכָר אֶחָד מֵהֵן פְּטֹר רָחֵם. יִלְדוּ שְׁתֵּי נִקְבוֹת וְזָכָר, אוֹ שְׁנֵי זָכָרִים וְשְׁתֵּי נִקְבוֹת, וְאֵין יָדוּעַ אֵיזָה גִלְד רֹאשׁוֹן אֵין כָּאֵן לְכוּהֵן כָּלוּם: שְׂאֵנִי אוֹמֵר, נִקְבָּה גִלְדָּה תַּחֲלָה וְאַחֲרֶיהָ זָכָר.

יט. שְׁתֵּי נָשִׁיו, אַחַת בִּכְרָה וְאַחַת לֹא בִּכְרָה, וַיִּלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים וְנִתְעַרְבוּ נוֹתֵן חֵמֶשׁ סְלָעִים לְכוּהֵן. מֵת אֶחָד מֵהֶם בְּתוֹךְ שְׁלוֹשִׁים יוֹם, הָאֵב פְּטוּר; מֵת הָאֵב, יִנָּתֵן מִן הַנִּכְסִים חֵמֶשׁ סְלָעִים. יִלְדוּ זָכָר וְנִקְבָּה, אוֹ שְׁנֵי זָכָרִים וְנִקְבָּה אֵין כָּאֵן לְכוּהֵן כָּלוּם: שְׂאֵנִי אוֹמֵר, זֶה שְׁלֹא בִּכְרָה יִלְדָּה נִקְבָּה תַּחֲלָה וְאַחֲרֶיהָ זָכָר; וְזֶה שֶׁבִּכְרָה יִלְדָּה זָכָר.

כ. שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁלְשֵׁנִי אֲנָשִׁים שְׁלֹא בִּכְרוּ, וַיִּלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים וְנִתְעַרְבוּ זֶה נוֹתֵן חֵמֶשׁ סְלָעִים וְזֶה נוֹתֵן חֵמֶשׁ סְלָעִים. נִתְּנוּ, וְאַחֵר כֶּךָ מֵת אֶחָד מִן הַבָּנִים בְּתוֹךְ שְׁלוֹשִׁים יוֹם אִם לְשְׁנֵי כוּהָנִים נִתְּנוּ, אֵינֶן יָכוּלִין לְהוֹצִיא מִיָּדָן; וְאִם לְכוּהֵן אֶחָד נִתְּנוּ כוֹתֵב אֶחָד מֵהֵן לְחִבְרוֹ הַרְשָׁאָה, וַיִּלֶּךְ זֶה בַּהֲרַשָּׁאָה וַיַּחֲזִיר מִן הַכוּהֵן חֵמֶשׁ סְלָעִים.

כא. יִלְדוּ זָכָר וְנִקְבָּה, וְנִתְעַרְבוּ הָאֲבוֹת פְּטוּרִין, וְהֵבֵן חַיֵּב

לפדות את עצמו. וכן מבכרת שלא שְׁהת אחר בעלה שלושה חֲדָשִׁים, וילדה, ואין ידוע אם בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון שניהן פטורין, והבן חייב לפדות את עצמו. ילדו שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות אין פֶּאן לכוהן כלום.

כב. שתי נשים שלשני אנשים, אחת בכרה ואחת שלא בכרה, וילדו שני זכרים זה שלא בכרה אשתו, נותן חמש סלעים לכוהן; ילדו זכר ונקבה, אין פֶּאן לכוהן כלום. ילדו שני זכרים ונקבה זה שלא בכרה אשתו, נותן חמש סלעים: שאינו נפטר אלא בשתי ספקות אם אשתו ילדה זכר בלבד חייב, ואם היא ילדה זכר והנקבה חייב אלא אם כן ילדה נקבה תחלה. והואיל והדבר רחוק, יתן פדיונו.